Region Stockholm

SÄRSKILT UTTALANDE

REGIONSTYRELSEN

2020-08-25

Vänsterpartiet

Ärende nr 6
RS 2020-0410

Yttrande över Delbetänkandet Hälso- och sjukvård i det civila försvaret – underlag till försvarspolitisk inriktning (SOU 2020:23)

Covid-19 krisen har med tydlighet visat på allvarliga brister i den svenska beredskapen. Från att ha varit ett land med många beredskapslager, god framförhållning och planering, så har Sverige blivit ett land där det mesta är ”just-in-time”. Men med ett sådant system blir vårt land också mycket sårbart i en krissituation som Covid-19, och än värre i en möjlig framtida krigssituation.

Huvudorsaken till denna nya sårbarhet är den sedan flera decennier marknadsliberala ideologiska dominansen över de politiska besluten. Det är en ideologi som menar att den demokratiskt kontrollerade offentliga sektorn ska minimeras, tidigare offentligt kontrollerade sektorer som utbildning, vård och omsorg ska privatiseras och det marknadsekonomiska konkurrenstänkandet ska prägla verksamheterna. De privata företagens intresse prioriteras därför med beslut om fri etableringsrätt och frikostiga möjligheter att göra stora ekonomiska vinster från våra gemensamt betalda skattemedel. Sverige har de senaste decennierna på flera områden gått längre än många andra länder i dessa avseenden. Och inom Sverige är Region Stockholm den region som gått allra längst.

”Just-in-time” kanske är en bra idé för vinstnivåerna i stora industrier som producerar bilar, men det är definitivt en dålig idé för hälso- och sjukvården som har att ta hand om sjuka människor under alla omständigheter och därför behöver lager och säkerhet. Det är också en mycket dålig idé för ett samhälle som anser att det behövs beredskap inför möjliga framtida kriser och krig.

Covid-19 krisen har ställt dessa frågor på sin spets. Under hela krisen har stora privat företag och olika varianter av högerpolitiker krävt att staten massivt griper in för att rädda det som räddas kan. Plötsligt var allt tal om betydelsen att minimera statens uppgifter borta. Plötsligt inser man att avskaffandet av beredskapslager inte var ett bra beslut. Plötsligt visar krisen att bara är möjligt att lösa en svår situation genom starka offentliga institutioner, gemensamt inbetalda skatter, utvecklat samarbete och koordinering där de gemensamma målen måste sättas först.

Delbetänkandet hälso- och sjukvård i det civila försvaret framhåller vikten av att upprätthålla funktionaliteten inom sjukvården i krig. Det betonas vikten av att regionernas krigsorganisation måste omfatta hela vårdkedjan från prehospital vård till tertiär högspecialiserad vård på universitetssjukhus.

Vänsterpartiet är enig med betänkandets formulering om vårdkedjan, men pekar på de mycket stora problem som finns i region Stockholm för att kunna uppnå dessa målsättningar. Genom att regionens extrema prioritering på fri etableringsrätt inom de många så kallade vårdvalen, och med privatiseringar av sjukhus och försäljning av egendom, har det blågröna styret skapat en sönderdelad vård som inte fördelas rättvist bland invånarna. Denna politik har också lett till att vårdkedjorna, som är så viktiga i fredstid och helt avgörande i kris och krigstid, inte fungerar i regionen.

Vänsterpartiet vill understryka att också utifrån perspektivet att säkra en fungerande sjukvård i en krigssituation är det avgörande att vården styrs och planeras efter ett helhetsperspektiv. Styrning såväl geografiskt som resursmässigt måste ske efter principerna jämlik vård och vård efter behov. För att uppnå detta behöver ansvaret för styrning och resursfördelning stärkas och förflyttas från marknaden till politiken. Grunden i hälso- och sjukvård ska vara ett nätverk runt patienten, vilket kräver en sammanhållen helhet som gör det lätt för patienten att hitta rätt.

Vår grundinställning är att vården i huvudsak ska drivas i egen regi, inte minst för att undvika resursslöseri i form av onödiga kostnader och byråkrati. Men också för att säkra en sjukvård som kan upprätthålla sin funktionalitet under kriser och krig.